

Letniška lista: —
 Celo leto : K 10.—
 Pol leta : : 5.—
 Četrť leta : : 2.50
 Mesечно : : 1.—
Dunaj Avstrije: —
 Celo leto : : 15.—
Posamezne številke
 — 10 vinarjev. —

STRAŽA

Inspekcija oznanila
 se nanaša na 12 let
 od črtnice pletivca: ga
 veljavna omanitva
 — papir
 „Straža“ izhaja v pos-
 deljak in petek popoldne
 Skupni se ne vrata

Uredništvo in upravništvo: Maribor
 Preška ulica 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
 vsak dan od 9.—12. ure popoldne.

Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 25. marca.

Italijansko bojišče.

Na kraški gorski planoti so večeraj zjutraj vdrele naše naskakovalne patrulje pri Kostanjevici v prvo sovražno utrjeno črto, so pregnale italijanske tamojšnje straže in so se vrnile, kakor je bilo zaukazano, zopet v našo postojanko. Popoldne je bil artilerijski ogenj na gorski planoti zelo živahen. Na ozemlju sedla Stilsfer so naše čete odbile italijanski napad na Monte Scurluzze, pri čemur je imel sovražnik precejšnje izgube.

Vzhodno bojišče.

Zahodno od Lucka so bila podvzetja naših napadalnih čet uspešna. Sicer nič pomembnega.

Južnovzhodno bojišče.

Nič novega.

Najnovejše nemško uradno poročilo.

Berolin, 25. marca.

Francosko bojišče.

Vsled južnega vremena je bilo artilerijsko delovanje na fronti v Flandriji in Artois živahno. Južno-vzhodno od Yperna so naši metači min izvršili učinkovite razstrelbe. Poizvedovalne čete ki so nato prodirale, so našle sovražne jarké popolnoma razdejane in izpraznjene. Pri Beaumetzu, Roiselu in vzhodno od kanala Crozat so zadeli sovražni sunki na naše obrambne čete, ki so se primerno izognile, kakor je bilo zaukazano, ko so prizadale sovražniku izgube. V boju pri Vregny (severnozahodno od Soissona) so bili francoski bataljoni odbiti, sovražnik je imel težke izgube.

Vzhodno bojišče.

Pri nenadnem napadu blizu Samana ob Dvini je bilo 21 Rusov vjetih. Na več odsekih, zlasti pri Smorgonu, zahodno od Lucka, pri mestu Brody in Brzezany, od časa do časa živahnejše artilerijsko delovanje.

Macedonsko bojišče.

Severno od Bitolja so naši oddelki očistili neko francosko strelsko gnezdo, ki je ostalo pred postojanko.

Nikolaj Nikolajevič odstavljen.

Reuter javlja: Veliki knez Nikolaj Nikolajevič je odstavljen kot vrhovni poveljnik. General Aleksejev je prevzel poveljstvo, dokler se ne imenuje naslednik.

Demokratična vlada.

Reuter javlja: Centralni odbor in parlamentarno zastopstvo kadetov se je zjediniło, da se uvede demokratska vladna oblika. (Uredništvo: Ni povedano, ali je ta oblika ljudovlada ali navidezna monarhija kakor na Angleškem.)

Naše kulturne zadeve.

Dobro je, da se naši voditelji sedaj zanimajo za politične zadeve, ker so nevarnosti za naš narodni razvoj vsled dalekosežnih zahtev nemških strank zelo velike. A mi drugi, ki se ne brigamo in ne pečamo toliko s politikom, bi se morali zanimati tembolj za kulturne zadeve slovenskega naroda. Saj tudi te zadeve spadajo v program, kako se naj Avstrija na novo uredi v zadovoljnost in srečo vseh njenih narodov.

Skupna zadeva vseh Slovencev je in ostane slovensko vseučilišče. Morda je sedaj čas ugoden, da se ta zahteva na višjih in merodajnih mestih omenja z večjim povdankom. Istotako važna in skupna stvar je reciprociteta zagrebske univerze, tembolj če se Hrvatom res posreči dobiti tudi medicinsko fakulteto, kar po zadnjih debatah v saboru ni več nepremagljiva zadeva.

Naša skupna zadeva mora biti tudi ustanovitev višjih slovenskih trgovskih šol v Trstu in Ljubljani. V obeh mestih imamo že nižje trgovske šole. Trgovski duh se je tudi med Slovenci zelo razširil in med vojsko je šel marsikdo z veliko srečo med trgovce. Naš narod biva deloma ob morju in je za to že od narave določen za trgovanje s celim svetom. A tudi zaledje trguje veliko po morju in suhem z zakladi slovenske zemlje. Kar nam narava daje, smo poklicani tudi sami spravljati na svetovni trg. Posebno ob morski obali smo poklicani pokazati svetu svojo trgovsko pripravljenost in zmožnost, kajti sicer nimamo pravice se pritoževati, ako prihajajo v naša pristanišča drugi narodi in nam jemljejo trgovino iz rok.

Zelo potrebno bi bilo, da bi Slovenci že enkrat zelo resno začeli misliti na skupen znanstven in umetniški zavod, kjer bi lahko sodelovali ne samo vsi Slovenci po pokrajinah, ampak tudi po strankah. Drugi narodi imajo akademije znanosti in umetnosti, pri nas bi se nemara taka ustanovitev uresničila sedaj še težje, dokler nimamo vseučilišča. Toda pripravljati bi se morali na take akademije, in če drugače ne gre, za prvič s skromnejšimi zavodi. A eno bi se že sedaj lahko perfekcioniralo, da bi naša Glasbena Matica v Ljubljani postala c. kr. glasbena akademija. V tej stroki, mislimo, smo toliko napredovali, in imamo takih moči ter dovolj predpogov, da bi se ta misel lahko izvedla.

Kar se štajerskih Slovencev tiče, bodo morali tudi svoje gimnazijske in realne zahteve spraviti v red. Mislimo pred vsem na celjsko gimnazijo, na ptujsko gimnazijo, na mariborsko realko in na mariborska učiteljska.

Vrhutega pa je treba štajerskim Slovincem tudi šol za gospodarsko življenje in napredovanje. Gospodinjstva in kmetijska šola v Št. Juriju bosta premalo. Zraven pa je neobhodno potrebno za začetek vsaj po ene nižje trgovske in ene nižje obrtne šole na Slovenskem Štajerju.

O teh stvareh na dolgo in široko razpravljati, je med nami Slovenci pač odveč. Gotovo smo v teh stvareh vsi edini, toda nekdo mora stvari vzeti v roke in jih voditi. Ko so tako veliki časi, pač ne gre, da se pehamo za sebične, zasebne gmotne zadeve, ampak sedaj je čas za skupno narodno delo.

Kdo zahteva nemški državni jezik?

V Celovcu so se dne 18. marca pod predsedstvom dr. Otona Ambroschitscha zbrali nemški volksrati iz Spodnjega Štajerja, Koroške, Kranjske, Trsta in Primorske. Sklenili so po daljšem posvetovanju med drugim sledeče:

Zastopniki omenjenih pokrajin izjavljajo, da vstrajajo prejkoslej pri zahtevah nemškega velikončnega programa, posebno glede samostojnosti Galicije in proglasitve nemščine kot državnega jezika. Izmed vodilnih smernic, ki jih je Nationalverband objavil meseca decembra 1916, so zahteve, ki zadevajo uredbo jezikovnega vprašanja, nezadostne in sumljive, ker se ureditev bistvenih vprašanj prepušča negotovi bodočnosti. Odločno pa je treba ugovarjati proti programovim šolskim predlogom, ki ogrožajo nemške manjšine. Narodni sveti tudi niso zadovoljni s programom nemške delovne stranke, ker isti ni dovolj skladen z narodnimi interesi nemškega ljudstva in ker preziraje dejanske razmere in vse dosedanje izkušnje smatra za možno, da se jezikov-

no vprašanje v vseh jezikovno mešanih pokrajinah reši sporazumno in dogovorno.

Najostreje se volksrati zavarujejo proti stališču, ki ga je zavzel poslanec Steinwender v članku z dne 15. marca 1917 v graški „Tagespost“, v katerem se izraža za brezpogojno sklicanje parlamenta, s katerim stališčem večina nemškega naroda ne soglaša. Od nemških poslancev se zahteva, da odločno zastopajo temeljne zahteve velikončnega programa.

Razpravljalo se je tudi o poduku v drugih jezikih po šolah. Enoglasno se je sklenilo, da se o letem vprašanju ne more prej natančneje sklepati, dokler ni gotovo, v katerem obsegu bo nemščina določena kot državni jezik in kot učni jezik na nemških ljudskih in drugih šolah.

Iz teh sklepov se vidi, da si volksrati prisvajajo ne samo nalogo, marveč tudi pravico kontrolnega in nadzorovalnega organa za nemštvo v Avstriji. Dovolj nemško je samo to, kar volksratovi spoznajo, premerijo in pretehtajo za dovolj nemško. Niti onih znanih deset nemških zapovedi, sklenjenih od nemških krščanskih socialcev in liberalcev, ki so vzbudile odločen odpor pri vseh nenemških avstrijskih narodih, v očeh nemškoradikalnih volksratovcev ni našlo milosti. Odtegnili so jim svoj pečat s suverensko nemškoradikalno sodbo: niso dovolj nemške! Če bi se torej tudi vdejavile tiste zahteve, ki so vsebina desetih nemških zapovedi, to volksratovcem ne bi bilo dovolj in ne bi dali miru. Pregovor pravi, da pride apetit med jedjo. Kakšen bi torej še le bil apetit nemško-liberalnega radikalizma, če bi že zavživali izpolnitev onih svojih desetih zahtev. Naravnost nenasiljiva bi bila njihova nacionalna poželjivost, za katero bi morali plačevati stroške nenemški narodi. Kam pa bi prišla Avstrija, domovina narodov, če bi taki ljudje določevali načela, po katerih se naj preuredi in v bodoče uravnava?

Nova določila o zemljiškem in osebnem davku.

Te dni je v državnem zakoniku izšla vladna naredba, ki prinaša nekatera spremenjena določila glede direktnih davkov. Prvo poglavje te naredbe govori o odpisu zemljiškega davka pri elementarnih škodah, drugo o prireditvi osebnih davkov, posebno glede predložitve trgovskih in gospodarskih knjig davku podvržene osebe, tretja pa nanovo ureja razna kazenska določila.

Odpis zemljiškega davka.

Zemljiški davek se je radi elementarnih neugod dosedaj odpisoval v različnih deželah v raznovrstnem obsegu. Odpis je dosegel v zadnjih letih višino približno 10% predpisane davka. Vlada je mnenja, da je tak odpis nasproten bistvu zemljiškega davka. Ako je postava dovoljevala dosedaj odpise radi „nesreč“, bi se po mnenju vlade moralo pri odpisu davkov ozirati samo na posebno izvanredne, nenavadne poškodbe. Izvršilni zakoni pa so šli daleč preko tega okvirja. Ti zakoni so dovoljevali, da se je za vsakovrstne elementarne dogodke, brez ozira na to, ali je škoda, ki so jo povzročili, bila pomembna ali ne, davek celo ali deloma odpisal. Vsled takega postopanja je bilo možno, iz naprave, ki je bila mišljena za izvanredne slučaje, storiti redno sredstvo za znižanje davka. Po novi odredbi pa se pravica za odpis davkov omeji samo na slučaje bistvene omejitve naravnih dohodkov cellega gospodarstva; povzročene po elementarnih dogodkih, ki pa niso stalnovračajoče se vremenske oškodbe. Davčni odpis ne bo obremenjeval državnega zaklada, temveč se bo kril iz posebnega sklada v katerega bodo plačevali doneske zemljiški posestniki. V ta sklad se bo odslej plačevalo 2% čistega katastralnega donosa, kar bi znašalo približno 10% zemljiškega davka. Preračuneno je, da bo v rednih razmerah ta sklad popolnoma zadostoval za odpis davkov. Nova določila glede davčnega odpisa se ne tičejo odpisov za vojne oškodbe v ozemljih, ki so neposredno prizadete po vojni.

Kratko rečeno: Odslej bodo morali posestniki poleg navadnega davka in raznih doklad plačevati še posebno doklado za oškodovane po vremenskih umih. Iz tega sklada se bodo potem plačevali odpi-

si davkov v krajih, kjer so bila posestva poškodovana na po vremenskih umah.

Vpogled v trgovske in druge gospodarske knjige.

Drugo poglavje te naredbe razpravlja o raznih osebnih davkih ter daje že prvim davčnim inštancom pravico, da smejo zahtevati vpogled v trgovske knjige in domače knjigovodstvo osebe, ki je podvržena plačevanju dohodninskega davka. Postava iz leta 1896 prvim davčnim inštancom ni dala te pravice. Odslej pa bodo smeje oblasti prve inštanice (davčna oblast, cenilna komisija) zahtevati vpogled v knjige pri odmeri vseh osebnih davkov. Osebo, ki je podvržena plačevanju takega osebnega davka, se bo lahko z velikimi globami prisililo, da predloži svoje trgovske knjige. Po mnenju vlade je zaradi sedanjih velikih sprememb pri dohodkih brez vpogleda v poslovne knjige nemogoče dognati višino dohodkov posameznih oseb.

Nova kazenska določila.

Tretje poglavje nove odredbe vsebuje preuredbo kazenskega prava direktnih davkov in sicer v dvojnem oziru, da se namreč razširi pojem kaznivih dejanj in se tudi kazni postavi. Avstrijska postavodaja se je dosedaj zadovoljevala v davčnih zadevah samo z denarnimi kaznimi. Z ozirom na večje dolžnosti posameznika napram državi, se odslej pri prestopkih zakonitih davčnih predpisov ne bo zadovoljevalo z denarnimi globami. Odslej se bo lahko naložila tudi zaporna kazen. Ako bo n. pr. kdo osebni davek prikratil in zatajil ali utajil najmarino, če dotični znesek presega 600 K, ali pa če krivec ponovi ta prestop, se lahko obsodi na tri mesece ječe. Ta kazen se, če dotični znesek presega svoto 5000 K, poviša do zapora v izmeri enega leta. Poleg tega se lahko krivec prisili, da se njegova obsodba objavi na njegove stroške v časnikih. Z ozirom na ta nova kazenska sredstva, bodo v teh slučajih in sicer v I. in II. inštanici sodili senati, ki bodo sestavljeni iz sodnikov, finančnih uradnikov in lajkov. Proti razsodbi teh sodišč bo imel obtoženec pravico, se pritožiti na upravno sodišče. Na ta način je obdolžencu zagotovljeno zadostno sodno varstvo.

Kaznivost prikratbe ali zatajitve davkov se bo odslej razširila tudi na druge osebe, ki so se pregrešile s tem, da so pri davčnem obvezancu povzročile prikratbo ali zatajitev, ali mu pomagale sestaviti krivo in napačno davčno napoved. Pri tem se bode seveda oziralo na domače uslužbenca ali od davkoplačevalca odvisne osebe. Poostritev in razširjenje kazenskega prava bo zadevala ne samo osebne davke in davek na vojne dobičke, ampak tudi hišno-najemninski davek. Nova kazenska določila veljajo za prestopke, storjene po razglasitvi te naredbe.

Revolucija na Ruskem.

Revolucijske stranke na Ruskem so še vedno na površju. Napovedane protirevolucije še ni. Ali bo sploh prišla? Težko, ako je res vse častništvo ob strani revolucionarjev. To bi imelo edino povod, da bi se vzdignilo v varstvo svojega carja, kateremu bi morali ostati zvesti po prisegi in po celi zgodovini svojega stanu. Da se ljudstvo ne vzdigne za carja, nam je razumljivo. Saj je ljudstvo smelo le delati, trpeti, gladovati in umirati, žel, užival in zapovedoval je le car in njegova do dna demoralizirana in neumna birokracija. Te okove je sedaj ljudstvo strlo

LISTEK.

Krst indijske princesinje.

V škofijah Nagpur, Kumbakonam in Dakka v Sprednji Indiji deluje družba katehistin-misijonark od brezmadežnega spočetja Marije, ki razumejo na vzorni način se prilagoditi razmeram v deželi. Razven skrbi za sirote in strežbe bolnim in govavim v obče se z veliko vnemo pečajo s trpečim indijskim ženstvom.

V boljših krogih Hindujev in Mohamedancev je po deželni šegi duhovnik prepovedan pristop do žensk, ki bi zlasti v času bolezni posebno potrebovale njegove pomoči. V takih slučajih opravljajo katehistinje službo misijonarja. Obležene so tako, da ne pade ravno v oči, da so redovnice, ter so tudi v zdravilstvu zadostno poučene, da bolnemu ženstvu pomagajo tudi v telesni sili. Iz tega vzroka jim ni zabranjeno obiskati bolne ženske. Vselej, zlasti kadar razsajajo nalezljive bolezni, prehodijo mesta in vasi, izvršujoč dela krščanske ljubezni, pri čemer jih veliko umre kot žrtev svojega poklica.

Delovanje teh redovnic se vrši na tihem. Svet le malokedaj izve kaj o njihovem delovanju, in redkokedaj tudi bližnja okolica kaj izve o tem, koliko duš rešijo pogube te redovnice v zadnjem trenutku. Okolica pa tudi ne sme tega izvedeti, da ne bi pa-

in jarem vrglo raz sebe. Hoče si pod svobodnejšo zvezo ustanoviti svojo srečo. Absolutizem je mrtev, sedaj si rusko ljudstvo mora urediti svobodno življenje. Ali bo to mogoče v vojski? Dvomimo. Za to bi bilo najboljšo za rusko ljudstvo in za celi svet, da se rusko ljudstvo osvobodi tudi dumine nadvlade in se postavi na lastne noge.

Car na begu

V Stockholm so došla iz Haparande poročila, da se je carju Nikolaju v četrtek, dne 22. marca zvečer, posrečilo utesi. Zbežal je z avtomobilom, s katerim se je nameraval odpeljati v Carskoje selo. Za bežečim carjem je začasna vlada izdala tiralnico. (Za te vesti do sedaj še manjka uradnega potrdila.)

Car je hotel skleniti posebni mir z Avstrijo?

Kodanjska poročila pravijo, da so dumini poslanci dobili v roke spise, iz katerih je razvidno, da je car nameraval skleniti posebni mir z Avstrijo pod sledečimi pogoji: 1. Lotariška se mora odstopiti Franciji; Poljska se mora združiti z avtonomno kraljevino Poljsko; 3. Galicija se mora odstopiti Rusiji; 4. vsem avstrijskim Slovanom se mora zagotoviti avtonomija.

Pred carjevim odhodom v Carskoje selo.

Reuterjev urad poroča iz Petrograda, da se je car nazadnje mudil v Mohilevu. Štiri vladne komisarije, ki so bili poslani k carju, je sprejel general Aleksejev. Car se je nahajal v carskem dvornem vlak, kjer se je poslovila od njega njegova mafr. — Približno eno uro je imela komisija opraviti s carjevo odpovedjo. General Kornilov je želel carja spremljati, komisariji pa tega niso dovolili. Velika množica ljudstva je bila molče navzoča, ko se je odpeljal carjev dvorni vlak. Skupina častnikov se je poslovila od carja. V Carskem selu je peljal dvorni vlak v paviljon. Car se je še poslovil od svojega spremstva in svoje služinčadi ter je mirno zapustil salonski voz. Oblečen je bil v uniformo 6. kubanskega kozaškega bataljona in je imel na sebi red sv. Jurija. Obraz mu je bil vpadel. Spremljan od kneza Dolgorukega, je korakal proti čakajočemu avtomobilu. Občinstvo ni bilo navzoče.

Car pod angleškim nadzorstvom.

Iz Petrograda se dne 22. marca preko Stockholma poroča, da je car došel v Carskoje selo; a predno so ga zaprli, so bili krvavi boji. Car je bil obdan z gardo, ki mu je bila zvesta in se je močno upirala. Ruski stotnik se je moral, izgubivši 60 mož, umakniti, nakar je poslala nova vlada proti Carskemu selu eden cel polk s poljsko artilerijo. Predno je pa prišlo do nadaljnjega prelivanja krvi, so se podali visoki uradniki angleškega, francoskega in italijanskega poslanstva k carju, da mu naznanijo, da poslanski prevzamejo jamstvo za njegovo in za varnost njegove obitelji. Nato je car zaukazal, da se garda uda. Svojo sabljo je izročil odposlanecu angleškega poslanika. Car prebiva s svojo obitelji v številnih sobanah v Carskem selu. Povelje nad gradom in stražo ima visok angleški častnik.

Kako so zaprli carico.

Iz Petrograda se dne 22. marca poroča: Po-

ganski predsodki delali kakih ovir. Te redovnice obračajo seveda glavno svojo skrb revežem. Včasih se pa posreči, da je njihov trud vspešen tudi v boljših družinah paganov in Mohamedancev. Toda spreobrnitev neke indijske princesinje, o kateri poroča sestra Alojzija od najsvetejšega Srca Jezusovega iz Nagpura (Le Missionne Catholique 1916, 391) je slučaj, ki mu zlahka ni enakoga.

Iz svojega stanovanja so nekega dne redovnice opazile veliko živahnost, ki vlada v sosednem Tulsibaghu, obdanem z lepimi in širnimi vrtovi, kjer se nahaja stolnica neke mogočine, toda od leta 1853 od vladarstva odstavljene rodbine Bhonsle. Ženske so prihajale iz mesta in odhajale v mesto. Redovnice so kmalu izvedele, da je hudo zbolela svakinja Radše (indijskega kneza) in da je poklicala k sebi svojo znanke iz mesta, da se poslovi od njih. Takoj se je v redovnicah vzbudila misel, da bi za večnost rešile ubogo umirajočo bolnico. Kot sosedinji bolnice sta prosili dve redovnici dovoljenja za pristop, kar jima je bilo tudi takoj dovoljeno. Našli sta bolnico ležati na tleh na dragoceni blazini. Okrog nje so stali slugi, ki so se trudili s pahljanjem hladiti v soko bolnico. Ena izmed redovnic je pokleknila tik bolnice in jo je ljubeznjivo vpraševala, kako ji kaj gre. Ker je bolnica redovnici zaupala, je redovnica na spreten način zasaknala pogovor na višje reči, ter je govorila bolnici o Bogu, o večnih resnicah in o izveličanju v nebesih. Bolna princesinja je kazala razumevanje in dobro voljo ter izrazila željo, naj jo takoj krsti.

veljnik petrograjskega okrožja, general Kornilov, je carici naznanil, da je postala vjetnica. S svojim štabom se je podal v Carskoje selo. Iz kolodvora je telefonično vprašal pri caričinem komorniku grofu pl. Benkendorfu, kedaj bi ga carica mogla sprejeti. O vzroku obiska pri telefonu ni hotel nič povedati. — Grof Benkendorff je nato pozval generala, naj počaka pri telefonu. Čez nekaj minut se je vrnil s poročilom, da ga carica pričakuje v pol uri. Kornilov se je nato s svojim štabom peljal v grad Malo Carskoje selo. Peljali so ga v caričine zasebne prostore, koder je carici prečital sklep začasne vlade ter ji naznanil, da od tega trenutka naprej ni več svobodna. Povedal ji je tudi, da se bo njena prejšnja straža odpustila, grad pa strogo zastražil. Carica je prosila generala, naj ji pusti njeno služabništvo, kar se ji je tudi dovolilo. Nato se je podal general Kornilov v vojašnico, kjer je vse potrebno uredil glede grajske straže. Ko se je bivši car Nikolaj dne 22. marca pripeljal v Carskoje selo, ga je sprejel general Kornilov, kateri ga je tudi v avtomobilu spremljal v carsko palačo. Oddelek kavalarije je spremljal carjev avtomobil.

Sv. sinod je odpravil molitve za carja.

Amsterdamski „Allgemein Handelsblad“ poroča, da je ruski sv. sinod odpravil iz cerkvenega bogoslužja (liturgije) molitev za carja in njegovo rodbino.

Admiral Viren umorjen.

Finski list „Dagens Press“ poroča, da so vojniki v Kronštadu pred dohodom dumskih odposlancev umorili admirala Viren, ki je znan iz rusko-japonske vojske. Ljudstvo je bilo posebno razljučeno proti ruskim častnikom in žandarjem. Med njimi ob nemirih bilo tudi največ žrtev.

Angleška zbornica pozdravlja novo Rusijo.

V angleški spodnji zbornici je zakladni kancelar Bonar Law staval predlog, da se odpošljejo rusku narodu pozdravi in čestitke zbornice k ustanovitvi svobodnih uredb. Rekel je: Dogodki v Rusiji so sledili drug drugemu z največjo naglico in so v teku zadnjih 13 dni sredi med največjimi stresi, ki so se kedaj izvršili na zemlji vsled človeške roke, vzbudili pozornost celega sveta. Dogodki v Rusiji spominjajo na dogodke v začetku francoske revolucije. Bilo bi prezgodaj reči, da je minila vsaka nevarnost, toda za mater parlamentov ni prezgodaj izreči parlamentu zavezniške države pozdrave ter tudi njeni vladi, ki se je ustanovila z izrecnim namenom, nadaljevati vojsko do vspešnega konca. Njena naloga je pristojevati k najtežavnjšim, ki jih je kedaj imela kaka vlada: Pregnati mora napadalca iz dežele, doma pa ustvariti svobodo in red.

Nimamo pravice soditi ali obsoditi tiste, ki so bili udeleženi pri vladanju zavezniške države, toda naj mi bo dovoljeno, da izrazim sočustvanje za carja, ki je bil tri leta naš zvest zaveznik in na katerem je vsled njegovega rojstva ležalo breme, ki se je izkazalo zanj za pretežko. Ne morem prezreti, da je bilo eno velikih vprašanj je vojske tudi to, ako se bodo mogle svobodne naredbe obdržati proti napadu vojaškega samodržstva (despotizma) ali ne. Sklepneno je dejal Bonar Law, da se udaja radostni nadi, da se bodo v zadnjih položajih svetovne vojske nahajale vse zavezniške države pod vodstvom vlad, ki predstavljajo zastopstvo njenih narodov.

Asquith je podpiral predlog Bonar Lawa, izvajajoč: Velikanski dogodki, ki se sedaj vršijo v Rusiji, so taki, da zaslužijo in zahtevajo posebno ta-

Toda kako je bilo mogoče podeliti zakrament sv. krsta umirajoči princesinji ob navzočnosti tolikega števila služabnikov, ki bi o tem ne smeli ničesar vedeti? „Angelji božji“, piše č. sestra Alojzija, „so nam prišli na pomoč.“ Bolnica je sama poslala proč vse okrog stoječe služabnike in je pokazala na neko majhno posodo za cvetlice, v kateri je bila čista voda in ki je stala v bližini. Tudi za to je skrbela božja previdnost. Princesinja je nato prejela zakrament sv. krsta ter je tako neposredno pred smrtjo bila prerojena in pridobljena za nebesa.

Soboto nato se je razširila vest o smrti princesinje. Pogrebne slovesnosti so bile primerne stanu umrle in tako sijajne, kakor jih Nagpur že dolgo ni videl. Helebardirji v pestrih barvah, sloni, konji in godba, ki je po indijskem načelu proizvajala oglušujoče zvoke, so otvorili žalni sprevod. Sledili so moški člani obitelji (deželna šega namreč prepoveduje ženskam udeležbo), med njimi kot glavni žalovalec, brat Radše, brez pokrivala, v beli žalni obleki, ki sta ga v znak sožalja dva prijatelja vodila za roke. Sledila je nato nosilnica s svečano ozaljšanim mrtvim truplom. Hrup delujoča ljudska množica je zaključila sprevod. Gromada je bila že pripravljena in plamen je kmalu upepelil telesne ostanke princesinje. Pepel so strosili v za Indijce svete valove reke Ganges. Nihče ni slutil, da je ta sijajna paganska pogrebna slovesnost bila prirejena v čast — kristjanki.

kojšnje priznanje zbornice. Avtokracija, ki je kljub izvanredni spremembi v svoji zgodovini in osebnosti sodi lastnikov prestola, postala neločljiv del ruskega življenja in bila dozdevno nedosegljiva za morebitne napade, je v teku nekaj dni brez učinkovitega odpora, da, še celo brez brambe bila popolnoma iztrebljena. Oblika nove ruske vlade bo izročena prosti odločitvi osvobojenega ljudstva. Kakoršnakoli bode njegova končna odločitev, je Rusija že s tem dejstvom zavzela svoj prostor ob strani velikih svetovnih demokracij.

Mi tukaj na rodišču parlamentarnih naprav in ljudskih volitev občutimo ne samo kot predpravo, ampak imamo še celo posebno pravico do tega, da smo med prvimi, ki se veselijo nad emancipacijo (osvoboditvijo) Rusije in jo pozdravljamo kot dobrodošlo v družbi svobodnih ljudstev. Trdno upamo, da bodo odlični možje, ki tvorijo novo vlado, imeli tisto potrpežljivost in previdnost, ki jo zahteva takšen položaj, pred vsem pa, da ne bodo bodisi sami, bodisi celo ljudstvo niti za las odjenjali od svojega sklepa, združiti vsa sredstva, da izvojujejo vojsko do takega konca, ki bo odgovarjal vsem žrtvam vseh zaveznic. Rusija je svojo ulogo izvršila ne samo pošteno, ampak tudi v velikem obsegu, in mi smo sigurni, da bo rusko ljudstvo sedaj, ko vidi, da se mu bliža lastna svoboda, nadaljevalo to pot s kolikor mogoče pomnoženo vnemo, s trdnim sklepom in s trdno voljo.

Nova ruska vlada v položaju v državi.

Iz Petrograda se dne 22. marca uradno javlja:

Glasmom zadnjih poročil se je cela Rusija, tudi Finska, Turkestan in Sibirija, docela in popolnoma pridružila novi vladi, katero je duma s pomočjo domoljubnih čet hipno ustanovila v ruski državi. Nikdar še ni trajala revolucija tako kratko časa, kakor sedanja ruska, ki je kakor po vžigalni vrvi izšla iz Petrograda in ki je v malo dneh razvnela vso državo in dovršila njeno popolno prerodenje.

V resnici je stal državni prevrat, kakor se v Rusiji, kjer je 180 milijonov prebivalcev, čeni, samo 2000 mrtvih in ranjenih. To število je razmeroma neznamenat vlogem napram celokupnim žrtvam, katere so zahtevale revolucije drugih držav, ki jih pozna zgodovina. Iz istega vzroka se je v Rusiji, ali bolj rečeno v Petrogradu, ki je bil k večjemu eden teden v neredu, zopet nastanilo normalno življenje, kajti vse se naglo pridružuje novi vladi.

Politična amnestija, popolno upostavljenje finske ustave in druge liberalne odredbe vojaškega in civilnega značaja so najboljši dokaz za to, da nova vlada brez obotavljanja izvršuje svoje obljube, ki jih je dala ljudstvu v oklicu ob nastopu vladanja. Nova vlada, katero je ljudstvo z veseljem sprejelo in jo pridno podpira, je odstavila guvernerje in podguvernerje, izmed katerih so obče znani pristaši starega vladanja zaprti, ter je poverila krajevno upravo predsednikom zemstev kot začasnim komisarjem.

Da zavaruje državo proti vsakemu poskusu kake protirevolucije in proti monarhistični propagandi, je vlada vzela carju in carici svobodo in ju je osamila v palači v Carskem selu. Justični minister Kerenski je stavil v ministrskem svetu zakonsko predlogo, da se odpravi smrtna kazen, je odredil, da se naj pripustijo ženske k volitvam za ustavodajno skupščino; nadalje je zaukazal, da se z vsemi le mogočimi sredstvi olajša vrnitev oseb, ki so zaradi političnih prestopkov iz Rusije odpotovale ali bile pregnane. V večini vseh mestih je bila na mesto bivše podkupljive policije nameščena milica, katere sestavlja iz prebivalstva, vzdržuje povsod popoln red. Taka milica se nahaja tudi v Petrogradu, ki ima zopet skoro popolnoma navadno lice. Petrograjski listi izhajajo, ne da bi bili vsled cenzure pohabljeni. Radostne množice ljudstva hodijo po ulicah in polnijo trgovine. Vrše se neprestano zborovanja številnih političnih združenj in društev, katerih nekdanji birokratični upravni uradniki niso hoteli nikdar dovoliti, in napolnjujejo glavno mesto z živahnim javnim življenjem. V gledališčih se bodo v nedeljo zopet vršile gledališke predstave. Za kino-gledališča pripravljajo slike, predstavljajoče prizore in dogodke iz revolucije. Edino, kar še spominja na velike, nemirne dni, so rdeče zastave kot znak svobode, s katerimi so okrašene večinoma vse hiše, kakor tudi velika rdeča zastava na strehi carjeve zimske palače, ki bo glasom sklepa vlade sedež ustavodajnega zborovanja, ki se bo kmalu sestalo.

Poročila iz dežele se glase vspešno. Javljajo skoro enoglasno radost prebivalstva, da je osvoboden od tarmar carstva, kakor tudi trden sklep dežele, da se ne mara nikdar več zopet ukloniti.

Spor z Ameriko

Za prijateljstvo z Avstrijo.

List „New-York Tribune“ poroča iz Vašingtona, da severoameriška vlada radi tega tako zavlačuje odgovor na spomenico Avstro-Ogrske, ker baje izdeluje načrt, ki bi naj pripomogel do tega, da se

ohrani mir med Avstro-Ogrsko in Zedinjenimi državami.

P-čoln je potopil ameriški parnik.

Pri Doggerbanki v Severnem morju na vzhodni strani Anglije je dne 21. marca ob 8 uri 20 min. zvečer nemški P-čoln s streli zažgal in potopil ameriški parnik „Realdton.“ V morje so spustili tri rdečilne čolne. Enega teh, ki je imel 8 mož posadke potopljene ladje, med njimi tudi enega težkoranjenega, je P-čoln rešil. En član posadke je med potjo umrl. Dozdeva se, da je pri razstrelbi kotla prišlo ob življenje 14 mož. Parnik „Java“ je pripeljal 13 ponesrečencev v mesto Ymuiden. Iz Amsterdama se dne 23. marca poroča, da se med rešenci, ki so dospeli v mesto Ymuiden, nahaja tudi kapitan potopljenega parnika. Iz Haaga se poroča, da je en čoln pripeljal pri kraju Terschelling na suho 7 mož. Na parniku „Realdton“ je bilo 21 mož posadke. Potopilo se jih je baje 21. Parnik je vozil iz Filadelfije v Rotterdam 6000 ton petroleja in je bil last družbe Standard Oil Company. Potopljen je bil, kakor pravijo novejša poročila, na meji nizozemskega zatvornega vodovja.

Ukinjenje zvez med Kitajsko in Nemčijo.

Sedaj so diplomatske zveze med Kitajsko in Nemčijo res ukinjene. Iz Berlinu se namreč dne 24. marca poroča, da je kitajski poslanik v Berlinu dobil uradno naročilo svoje vlade, da so se zveze med Kitajsko in Nemčijo z dekretom z dne 14. marca ukinile.

Kitajska zapleni nemško posest.

„Agence Havas“ poroča, da je kitajska vlada naročila 300 agentom kitajske policije, da odzamejo Nemcem pravice, ki so si jih tekom let pridobili na Kitajskem. Med te pravice (koncesije) se štejejo železnice, carina, tovarne itd. Poveljujoči kitajski častnik je izjavil, da je nemški konzul že podpisal pogodbo za mirno predačo nemških pravic na Kitajskem.

Italijansko bojišče.

Dne 20. marca so pričeli Lahi na Goriškem, kakor pravijo poročila iz tega dela bojišča, zopet huje obstreljevati naše postojanke. Uradna poročila sicer pravijo, da ni nič posebnega, živahno gibanje zrakoplovcev pa svedoči, da stojimo na italijanski fronti pred večjimi novimi dogodki.

Rusko bojišče.

Na ruski in rumunski fronti večinoma vse pri starem. Le vzhodno od sedmograškega mesta Cik-Sereda so naši dne 23. marca z nenadnim sunkom vrgli v dolini reke Čobanjo (pritok Trotosula) Ruse in Rumune v širini 2 km in 1/2 km globoko iz njih jarkov. Vjeli smo 500 Rusov.

Macedonsko bojišče.

Desetdnevna bitka na črti med jezerom Ohrida in Dojran se je končala dne 28. marca. Bolgarska poročila pravijo, da so Italijani, Francozi in Srbi v tej bitki izgubili okrog 50.000 mož, a da so prav malo dosegli. Severno od Bitolja, v smeri proti Pritepu so četverospozumove čete prišle samo pol do 1 km naprej.

Desetdnevna bitka v Macedoniji.

Iz Sofije se poroča, da je napadalna sila Italijanov in Francozov v Macedoniji zlomljena. Bitka je trajala celih 10 dni, ne da bi bila prinesla sovražniku le najmanjših uspehov. Francozi in Italijani so v tej bitki izgubili okrog 50.000 mrtvih in ranjenih.

Francosko bojišče.

Ob obeh straneh rek Somme in Oise zelo živahni boji, istotako v Champagni, kjer so bili vspešni sunki nemških čet. Na ostalem delu fronte živahni artilerijski boji.

Turška bojišča

V Mezopotamiji so zavzele turške čete nove u-

trjene postojanke južno od Samare ob reki Tigris. — Na kavkaškem bojišču so se turške čete umaknile južno od perzijskega mesta Kermansah. — Na ostalih bojiščih nobenih pomembnih dogodkov.

Politične vesti.

Privilegirani Nemci. „Deutscher Verein“ za Maribor in okolico je začel večkrat zborovati. Poročila o njegovih zborovanjih vživajo pred mariborsko cenzuro poseben privileg. Dočim mi ne smemo proti Nemcem in njihovim hohencolarskim tendencam zapisati niti besedice, čitamo zopet v poročilu o zadnjem zborovanju društva „Deutscher Verein“ kulturni slovenskoštajerskih Nemcev primerne denunciacije, kakor: allslavische Advokaten, slovenisch-allslavische Lehrkräfte itd. Že ob začetku vojske smo imeli priložnost, občudovati to krasno denuncantsko potezo naših štajerskih sodeželanov. Mislili smo, da so se v vojski kaj naučili, toda zmotili smo se. Besno sovražstvo do Slovencev je telo dalje in sedaj ga zopet vidimo, ko cenzura odpira ventile tej prikriti sovražnosti. Mi se od ljudi, katerim je Avstrija le kot privesek Nemčije kaj vredna, ki občudujejo v vsem in povsod le Nemčijo, ki nimajo ne priznalne besedice za naše vojaštvo in častništvo, ki so zmorni na isti način kot Rusi svojega carja revolucionarjem našo habsburško dinastijo izdati ob priložnosti Hohencolarjem, ki hočejo oslabil na korist Nemčije Avstrijo s tem, da se odcepi Galicija, Bukovina in Dalmacija, ki jim je simbol avstrijskega ponižanja pred Nemčijo, to je frankfurtarska zastava, nad vse sveta, od takih ljudi se mi ne pustimo provocirati, četudi, to slavna cenzura mariborska brez obotavljanja dovoljuje. Mi pozivamo naše poslance, da Slovence, ki so polovico svojih mladeničev in mož v tej vojski izgubili na krvavih bojiščih za cesarja in domovino, odločno branijo pred izbruhi besnega sovražstva slovenskoštajerskih, doma pri topli peči sedečih vse-nemških hlapcev, ker cenzura noče več ovrniti, da bi se med narodi zločinsko ne kalil mir.

Česky svaz Hrvatsko-slovenskemu klubu. Načelnik Hrvatsko-slovenskega kluba dr. Korošec je dobil od Českega svaza z dne 21. marca to-le pismo: Velepoštovani gospod kolega! V veliko veselje nam je, da vam moremo sporočiti, da je bila pri plenarni seji Češke Zveze, ki se je vršila dne 17. t. m. v Pragi, izražena vsestransko vzajemna radost in zadovoljenje nad tem, da se je posrečilo ugotoviti soglasje pri razsojevanju vseh važnih političnih dogodkov med predsedstvom od Vas zastopanega slovensko-hrvatskega kluba in predsedstvom naše Zveze. Od pričujočih smo bili pozvani k temu, da bi tudi nadalje negovali prijateljske, kolikor mogoče najožje stike z Vami; in na zunaj je bilo manifestovano to prepričanje v poročilu, ki je bilo izdano o seji za javnost in v kateri se doslovno pravi: Plenarna seja Češke Zveze vzame na znanje poročilo predsedstva o posvetovanjih, ki so se vršila z zastopniki slovensko-hrvatskega kluba in pozdravlja, da je kot rezultat te razprave moglo biti konstatirano soglasje nazorov. Dovoljujemo si, Vas o tem sklepu obvestiti, izražamo nado, da nam bo dana v najbližjih dneh prilika, da nadaljujemo negovanje vzajemnih stikov in si dovoljujemo, Vas v najbližjih dneh pozvati k novi seji. S prošnjo, da blagovolite o mišljenju naše Zveze informirati ob priliki v primerni obliki člane Vaše Zveze, podpisujemo z izrazom prijateljskega spoštovanja za predsedstvo Češke Zveze predsednik Stanek, zapisovatelj Tusar.

Kravali v ogrsko-hrvatskem državnem zboru. V seji ogrskega državnega zbora dne 21. marca je vložil poslanec opozicije Szmereczani interpelacijo na vlado, v kateri ji očita, da je za varnost dežele premalo skrbela, zlasti ni nič ukrenila zoper velikosrbsko propagando. Poslanec baron Rajačić je bil celo tako drzen, da je meseca julija 1914 v ogrski zbornici „Narodno Obrano“, to snavateljico zarot, vzel pod svojo zaščito. Szmereczany zatrjuje, da osebe, ki so neuko srbsko ljudstvo nahujskale, še danes igrajo na Hrvatskem in v Slavoniji v javnem življenju vodilno vlogo. Ti ljudje spadajo k podpornikom sedanje vlade na Ogrskem in Hrvatskem. Grof Tisza je odgovoril, da se je proti velikosrbski agitaciji nastopilo z vso strogostjo. Je pa tudi mnogo krivih sumničenj in krivičnih ovadb, ki imajo namen, da spravi v slabo luč tiste ljudi, ki želijo sporazum z Ogrsko. Vlada ni voljna, nastopiti na podlagi denunciacij, ki temeljijo samo na navadnih kvantah. Poslanec Szmereczany je nato izjavil, da so se ob zasedenju Srbije v Belgradu našli spisi iz bližine ministrskega predsednika Pašiča, po katerih so prišle v slabo luč tiste osebe, ki podpirajo grofa Tiszo in hrvatskega bana. Govornik je predložil prepis neke liste, ki so jo našli med Pašičevimi spisi. Na tej listi je med drugimi imenovan tudi baron Rajačić kot zaupnik Srbije, Baron Rajačić, ki je kot poslanec v zbornici navzoč, je burno protestiral. Szmereczany pa je nadalje dokazoval, da se v poročilu belgrajškega policijskega načelnika na srbsko vojno ministrstvo sklicuje na barona Rajačića kot zaupnika. Napram Tiszovim trditvam izjavlja govornik, da odpisanci ogrske in hrvatske vlade v Belgradu niso preiskovali o delovanju izdajalcev domovine in ovadah, temveč se je tam samo iskalo materijala, ki bi

spravil Justovo (opozicijsko) stranko v slabo luč. Nastal je velik kraval. Večina je klicala poslancu Szmereczanyju: „Hujskač! Dovolj je Vaših laži!“ Tisza je izjavil, da vlada od Szmereczanega omenjeni materijal, ki je v posesti vojaške oblasti, sedaj natančneje preiskuje, o hrvaškem poslancu Surminu, pri katerem so se baje našli obtežilni spisi, pa mu ni nič znano. Poslanec Rajačić je branil svoje postopanje kot Srb in je rekel, da je leta 1914 moral svoje rojake vzeti pod svoje varstvo. Je sicer Srb, pa ni nikdar bil špijon. Rajačić pravi, da je ravno poslanec Szmereczany ob priliki nekega obiska ogrskih politikov in pisateljev v Belgradu največjega hujskača Nušiča vzdignil na rame. Nastal je grozen vrišč in trušč. Rajačić nato izjavlja, da ni Oger, ampak Srb. On (Rajačić) se je ob začetku vojske takoj prostovoljno javil za vojno službo, Szmereczany pa je šel k Rdečemu križu. Szmereczany, Rajačić in drugi poslanci so si metali razne nečedne psovke in očitke v obraz. Szmereczany je izjavil, da na Rajačićeve očitke ne bo odgovarjal. Cestita vladi, da jo podpirajo domovini nezvesti podležji.

Gospodarsko zblizanje med našo državo in Nemčijo. V ogrski državni zbornici je poslanec grof Apponyi vložil interpelacijo, v kateri zahteva, naj ministrski predsednik v eni prihodnjih sej natančneje pojasni, na kaki tajni podlagi se je med avstrijsko in ogrsko vlado dosegel sporazum glede gospodarskih odnošajev obeh državnih polovic in na kakšni podlagi se sedaj vršijo pogovori med Nemčijo in našo monarhijo o gospodarskem zblizanju.

Tedenske novice.

Dar rajnega cesarja. Malo dni pred smrtjo je pokojni cesar Franc Jožef I. poslal papežu Benediktu XV. dar 100.000 K kot Petrov novčič.

Papežev konsistorij. V Rimu se je dne 22. t. m. vršil papežev konsistorij.

Dr. Gessmann, ki ga je nedavno zadela kap, se je zdravstveno stanje nekoliko zboljšalo.

Smrt. V Mariboru je v ponedeljek, dne 26. t. m., zjutraj, spreviden s sv. zakramenti, umrl Matija Kren, star 74 let. Rajni je bil oče vojnega kurata č. g. Franca Kren. Truplo rajnega se bo v sredo, č. d. 28. marca, prepeljalo v Št. Ilj in tam ob ¼. uri popoldne položilo k večnemu počitku. Svetila blagemu očetu večna luč!

Kaj iščete v krčmah? Iz rogaškega okraja se nam piše: Tako beremo članek v 11. številki letošnje „Straže.“ Ravno tako Vam tudi jaz zakličem: Kaj še posedate po krčmah, posebno pa v teh žalostnih časih? Nedavno se je doigral ta-le prizor: Letam za cesto se prekopicavljje mož. Lasi mu pričajo, da je že v cvetu starosti. Pogovarja se s hudičem, rekoč: „Ti, hudič, saj nisem tako pijan!“ Hoče vstati, a vsled preobilo zavžitega alkohola ne more na noge. Siednjič se mu le posreči, da se spravi malo po koncu. Pa naredil je samo par korakov nazaj in že je zopet ležal v snegu. Opazoval bi ga bil še gotovo nadalje ko bi me ne bil zmotil ženski glas: Juhuhu! Aufbiks! Saperlot, sem si mislil, ta pa ima korajže! Pred seboj zazrem žensko, katero pelje moški za roko. Solza mi stopi v oči, ko spoznam žensko. Vzdihnil sem: Ubogi otroci, ki imate tako mater! Mati poseda dan za dnevom po krčmah, a otroci morajo vsled tega trpeti grozno pomanjkanje. Mož je na vojski, trpi za dom, a žena pa dom zapravlja. „Straža“ kliče: Mladina, spametuj se! Stariši, posebno še pa ve, matere, spametujte se, pustite najprej ve poča v krčme! Mladina vam bo gotovo slekla. Dokler bodo krčme polne, cerkve pa prazne, še ne moremo pričakovati boljših časov. Zato pa, stari in mladi, ven iz krčem! Pojdite v cerkev, tja pred prstol Vsemogočnega! S prošnjami in molitvami poprosimo Gospoda vojnih trum, da nam pošlje zblejenega miru. Takrat bomo še le res lahko zapeli: „Lepa naša domovina!“ Bojimo se le, da ljudje, ki bi bili naših poukov potrebni, ne čitajo naše „Straže“!

Moder oklic. Nemški vojni urad v Berlinu je izdal na vse občine ta-le oklic: Možje in žene na deželi! Kmetško delo je tudi delo za domovino! Bodite na to ponosni! Kdor pusti plug in beži v mesto, da bi zaslužil par grošev več, ni nič boljši, kakor vojaški begun! Z besedo in z dobrim zgledom si prizadevajte ohraniti kmetijstvu take mehkužneže! Tudi v mirnih časih bi se moralo gledati na to, da bi se po možnosti omejil beg kmetškega ljudstva v mesta in tovarne!

Zahteve učiteljstva glede kinopredstav. Na Gornjem Avstrijskem je član katoliškega učiteljskega društva zahteve učiteljstva glede kinopredstav tako-le formuliral: 1. Zahtevamo šolski kino s skrbno izbranim sporedom. 2. Javna kino-gledališča so šolski mladini, otrokom v predšolski dobi in sploh mladostnim prepovedana. 3. Vpelje se strožja, pedagoškim načelom ustrezajoča cenzura vseh filmov za javna kino-gledališča. 4. Omeji se število kinogledišč, pa tudi predstav, osobito ob nedeljah in praznikih. 5. Kino naj ne izpodrine in ne nadomešča gledaliških predstav. 6. V komisije za presojo naj se v zadostnem številu pozovejo izobražene gospe.

Danes tukaj — jutri tam! Dne 3. sušca 1917 je prejel uredništvo „Slovenskega Učitelja“ pismo

vojnega vjetnika nadučitelja g. Fr. Silvestra, ki se glasi: Velecenjeni! Iz mesta Tjumen, tam na vzhodni strani Uralskega pogorja, je došel dne 22. aprila transport Jugoslovanov po 12dnevni, silno zanimivi železniški vožnji v mesto Berdjansk, ki leži tikoma Azovskega morja. Prebivalstvo nas je sprejelo prijazno in zelo gostoljubno. Belega kruha in maslene „pash“ oba praznika ni manjkalo in najraje bi bili ostali vsi v lepem primorskem kraju. Pa naša pot še ni bila končana. Veliki ponedeljek smo se nekateri že odpeljali kakih 70 vrst na sever od Berdjanska. Okolica Azovskega morja ima vinograde in kjer so vinogradi, je vino doma. Apostol slovenskega abstinencnega gibanja naj torej ne bo hud, če povem, da smo nekateri Slovenci pred odhodom v srečne Róvte prelomili skoraj 20mesечно popolno abstinenco in pokukali v večji in manjši meri v kraljestvo izvrstnega azóvčana. Tako je Veliki ponedeljek našel pravzaprav male ljudi. 22. Slovencev, med njimi tudi g. Jožef Jenko iz Bernikov na Gorenjskem, je danes že teden dni na kmetih in sicer v vasi Pseničnaja (Bogdanskaja volost, Berdjanski ujezd, Tavričeskaja gubernija, južna Rusija). To je pravičen naslov! Prebivalci so Nemci, govore „plafajč“ in so menonitskega veroizpovedanja. Vzorno urejena vas v vsakem oziru. Kako nam je? Odgovarjam: Mnogo dela, a tudi mnogo izvrstnega jela. Vsak dobi najmanj šest rubliev mesečne plače in tudi za obledo skrbe drugi. Doma, na Grmu, sem se na pettedenskem tečaju naučil največ v teoriji, zdaj prakticiram. Kmetijstvo je tu na zelo visoki stopnji. Vse delamo s stroji. V torek dopoldne smo čistili oves in ga v sredo vnovič sejali, ker je prva setev bila deloma pomrznila. V četrtek sva z gospodarjem branala: vsak par konj, dve široki brani in seveda ne peš, ampak treba je bilo „vrhom jehat“, ali po naše zajahati. Seveda sem zlezal na krotkega voronca, ker nisem hotel nevarnih konfliktov z živo kapljeho. Pa je šlo, ves dopoldne, brez nesreče in vspešno daleč naokrog. Seveda opravljam tudi običajno delo v hlevu: krmim konje in jih štrgljam, gnoj odvažujem in hlev zametavam, vse po zakonih modernega hlevovodstva. Zdrav sem in imam tačas le eno željo: Bog daj, da ostanemo tu do konca vojne! Bog z Vami! Silvester.

Plačilne in delavske razmere v vojni industriji. Državni zakonik prinaša cesarsko naredbo in izvršilne predpise domobranskega ministrstva, ki urejajo plačilne in delavske razmere v obratih vojne industrije. Taki obrati so podjetja vojaške uprave in tista, ki jih je vojaštvo vzelo na temelju zakona o vojnih dajatvah. Delavcem je treba dati njihovi strokovni izobrazbi in delu primerno plačilo, kakor ga zahtevajo vsakokratne življenjske in delavske razmere. V obratih ene vrste naj bo to plačilo enakomerno in ne nižje, kakor v podobnih nevojaških podjetjih. Po posameznih deželah se ustanovijo posebne komisije za pritožbe, v katerih bodo zastopniki delodajalcev in delavcev. Naredba velja tudi za delavce, ki niso pod zakonom o vojnih dajatvah. Komisija ima tudi pravico odločevati in svoje sklepe izvrševati. Delavci v vojnih industrijah smejo delo zapustiti le iz važnih vzrokov; prestopki se kaznujejo. Ženske smejo izstopiti vsled neodločljivih materinskih in družinskih dolžnosti. Prav tako pa sme delodajalci, če so lastniki, delavsko pogodbo razrušiti le iz važnih vzrokov in le z dovoljenjem oblastvenih organov. Če komisija ne dovoli razrušitve delavskega razmerja, čeprav je po mislih stranke v smislu obrtnega reda ali kakega drugega zakona podan razlog za enostransko razrušitev pogodbe, tedaj se sme stranka obrniti na sodišče.

Vojaškega moštva se z denarnimi globami ne sme kaznovati. Vojaško sodišče druge instance na Dunaju je v neki zadevi razsodilo, da se moštva od podčastnika navzdol ne more obsoditi na denarno globo. Denarna kazen se mora spremeniti v post.

Vpokle črnovojnikov letnikov 1872—1891 na Ogrskem. Na Ogrskem so črnovojniki letnikov 1872—1891, ki so bili pri zadnjih prebiranjih spoznani za sposobne, vpoklicani za dne 16. aprila 1917 v vojaško službo. Za Avstrijo še do sedaj tak razglas ni bil izdan.

Gospodarske novice.

Slabo vreme. V petek, dne 23. marca, po noči je začelo zopet močno snežiti in deževati. V soboto je snežilo celi dan. Po cestah dere voda, kakor ob kakem nalivu. Sneg sicer ne bo dolgo ostal, a delo na polju in v vinogradih se bo zakasnilo. Večina vinogradov je še neobrezana, jaro žito še ni sejano. Delo se bo zelo zavleklo. Nujno potrebno bo, da oblastni vplivajo na vojaško upravo, da bo dovoljevala vojakom meseca aprila in maja daljše dopuste, sicer bo ostalo mnogo polja neobsejanega. Rekviriranje vprežnih volov se naj vsaj za celi mesec april ustavi, da se bodo mogla polja obdelati. Kruh je sedaj prvo, potem še le pride meso za meščane.

Bakrena galica. Na merodajnem mestu smo izvedeli, da se bo to leto skoro gotovo dobilo toliko galice, kolikor so jo vinogradniki naročili.

Petrolej iz Rumunije. Ker se je posrečilo otvoriti več petrolejskih izvirkov, katere so Rumuni zasipali, bo v bližnjem času odpravljena pičlost petroleja.

Oproščenje črnovojnikov-gozdarjev. Prošnje gozdnih lastnikov za oprostitev vojnih obvezancev

radi izdelave lesa in strojilne kože, oziroma črešta, je letos za obojno izdelavo enako sestaviti in jih vložiti pri poljedelskem ministrstvu, ne kakor lani pri vojnem ministrstvu. Pri vlaganju vseh teh prošenj je tako ravhati: 1. Obrazi za oprostilne prošnje so izšli v založbi vojnega ministrstva in se dobivajo pri njem in pri vseh okrajnih glavarstvih po 3 K izvod. Prošnje, ki niso spisane na takem uradno predpisanim obrazcu, se ne upoštevajo. Na teh obrazcih je navesti na vsakem ločeno osebo, ki pripadajo a) vojski, b) deželni brambi in črni vojski, c) ogrski deželni brambi in ogrski črni vojski. Prošnje morajo biti kolkovane s kolkom za 2 K in vsaka priloga s kolkom za 50 v. 2. Razkaz na tretji strani plašča je izpolniti resnično in popolnoma. Po vsej vesti je na vesti množino kož in lesa, ki se namerava napraviti in bi se res napravila z oprostivjo vseh predlaganih opravnikov in delavnih moči. Rabiti delavce in opravnike, ki so oproščeni za pridelo vanje lesa in črešta v druge namene, ni dopustno. 3. Osebo roistnih letnikov 1893 do vstetega 1899 se oprostijo, če je bila njih nesposobnost za službo na fronti že dognana. Oprostitev takih vojakov, ki so v obseju armade na bojišču ali ki so odkazani v obrate, kateri delajo za armado, se ne more dovoliti in zato se tudi ne predlaga. 4. Časa, do katerega se naj dotična oseba oprosti, ni povedati v prošnji. To se določi na podstavi navedenih podatkov. 5. Oprostilne prošnje je predložiti okrajnemu glavarstvu v potrditev (vidiranje) in jih potem najkasneje do dne 10. aprila 1917 naravnost poslati poljedelskemu ministrstvu na Dunaju.

Razne novice.

Ubogljive mule. V hribovitih krajih Vogezev uporabljajo Francozi namesto konj mule. Te mule so jako pripravne za vojne namene, ker so urne in zelo spretné in kar je glavno, zanesljive na strmih gorskih stezah tudi z velikim bremenom na hrbtu. Nekoč se je Nemcem posrečilo, da so vjeli nekaj takih francoskih mul. Nemci se niso mogli premagati, da bi jih ne zajahali. Francozi, ki so opazovali iz precejšnje bližine to nemško vojaško šalo, so imeli med seboj prebrisanca, ki je skočil po trobento in zatrobil signal: „Vkup!“ Mule so ta signal dobro poznale, še bolje pa tistega, ki se daje pred krmljenjem in so dvignile ušesa ter je v diru vdrle proti francoskim postojankam — seveda skupaj s svojimi jahači, ki so jim sedeli na hrbtu. Samo nekaterim se je posrečilo, da so mule ustavili in obrnili, nekateri so se zavalili v blato, drugi pa so pridirjali naravnost med Francoze, ki so jih veselo sprejeli in razorožili.

Olajševalni vzrok. Sodnik: Ali imate na predlog gospoda državnega pravdnika kaj pripomniti? — Vlomelec: Prosim, da bi se mi kazen olajšala, ker prav za prav nisem mislil toliko ukrasti, kakor sem dobil!

Dopisi.

Maribor. Občni zbor društva za otroško varstvo in mladinsko oskrbo za kmetške občine mariborskega sodnega okraja bo v četrtek, dne 29. marca t. l. ob 10. uri popoldne v dvorani okrajnega zastopa mariborskega v Koroški cesti. Ker se bo na njem obravnavalo nekaj prav nujnega in važnega, vabi k obilni udeležbi — odbor.

Maribor. Poštna uprava bo s 1. januarjem l. 1918 ali mogoče še poprej prevažanje pošte med Mariborom in Sv. Lenartom v Slov. gor. nanovo oddala. Tozadevne kolkovane prošnje z označbo letnega zneska se naj naslovijo na poštno ravnateljstvo v Gradeu. — Zdravnik tukajšnje vojaške rezervne bolnišnice št. 2 dr. Morpurgo je premeščen na Rusko-Poljsko. — Tukajšnje gostilno „K črnemu orlu“ je kupil veleindustrijec dr. Rudolf Franz v Mariboru. — V preteklem tednu je bilo v Mariboru zaznamovati dva slučajna škrlatice in dva slučajna davice. — Mestni magistrat je preklical odredbo, s katero je bilo določeno, da morajo biti trgovine že ob 6. uri zvečer zaprte.

Brestrnica pri Mariboru. Dne 23. marca je umrl v 79. letu svoje starosti naš dolgoletni župan, posestnik in gostilničar Jožef Wiesthafer. Dasiravno naš narodni nasprotnik, ni bil Slovencem sovražen in je našo občino dobro upravljal. Pogreb se je vršil dne 25. marca na mestno pokopališče v Mariboru.

Spielfeld. Dne 23. marca je tukaj umrl lastnik gersdorfskega mlina Jožef Rup. Rajni je bil znan daleč po Slovenskih goricah kot pošten mlinar, ki kateremu so vozili na mlin slovenski kmetje v prejšnjih časih mnogo ur daleč. N. p. v m.!

Konjice. Vsled pomanjkanja šibre in lovecev so se v zadnjih dveh letih vrane v našem okraju tako silno zaredile, kakor še nikoli poprej in ni nobenega človeka, ki bi jih postreljal. Če ne bo odpomoči, bodo vrane uničile letošnjo pomladansko koruzno setev. Druga, še večja nadloga za naš okraj so galški judovski begunci. Ti ljudje se ne lotijo prav nobenega dela, marveč beračijo in nakupujejo živila od hiše do hiše, dan za dnevom in teden za tednom. Pri tem pa motijo in zadržujejo naše kmetško prebivalstvo pri delu doma in na polju.

Celje. Umrla je dne 19. marca Ana Deng, so-proga tukajšnjega adjunkta južne železnice, dan pozneje pa stotnik 87. pešpolka G. Schmidl.